

AVTAL 2023

**FÖR EN MER FLEXIBEL, DYNAMISK OCH
KONKURRENSKRAFTIG LIVSMEDELSINDUSTRI**

Senast den 1 april 2023 ska nya kollektivavtal för den svenska livsmedelsindustrin vara på plats. Vilka är förutsättningarna inför avtalsrörelsen? Hur påverkas företagen av kraftigt ökande kostnader, skenande elpriser, en urvattnad svensk krona och rekordhög inflation? Och vilket slags avtal vore mest gynnsamt för arbetstagare, arbetsgivare och Sveriges ekonomi?

ETT STÅLBAD FÖR SVENSKA LIVSMEDELSFÖRETAG

Redan våren 2021 började Livsmedelsföretagen varna för kraftigt ökande kostnader för svenska livsmedelsproducenter. Sedan dess har livsmedelsindustrin drabbats extremt hårt av kostnadsinflationen. Tyvärr syns ingen ljusning i närtid, tvärtom. Vintern 2022/23 kommer av allt att döma bli ett stålbad för svenska livsmedelsproducenter. En giftig kombination av minskad försäljning och fortsatta kostnadsökningar har lett till en snabbt sjunkande lönsamhet. Kronans låga värde i förhållande till dollarn och euron eldar på inflationen. Oron för

stigande elpriser tvingar producenterna att överväga drastiska åtgärder i form av produktionsflytt, elproduktionsinvesteringar och personalneddragningar. Livsmedelsindustrin har aldrig tidigare tvingats hantera så många och så svåra utmaningar samtidigt. 86 procent av Livsmedelsföretagens medlemmar anser att under det senaste året har förutsättningarna för att bedriva livsmedelsproduktion i Sverige försämrats. Det är en djupt oroande utveckling. Läget är alarmerande.

”Vill man kunna äta färskt bröd på morgonen måste det bakas på natten. Det är verkligheten för en bagare. Att inte arbetsgivaren får leda och fördela arbetet på natten utan att överenskommelse med facket måste ingås fungerar inte i verkligheten.”

HR-chef, industribageri

FÖRSÄLJNINGEN MINSKAR OCH LÖNSAM- HETEN SJUNKER

Svenska livsmedelsföretag verkar i en av EU:s mest konkurrensutsatta näringsgrenar. Trots detta har företagen under de senaste åren till stor del lyckats försvara sina marknadsandelar inom svensk dagligvaruhandel. Konsumenternas preferenser för det svenskproducerade har varit starka. Coronapandemin utsatte industrin för stora påfrestningar, men det är konsekvenserna av pandemin i form av globala flaskhalsar som verkligen har pressat företagen till det yttersta. Förutsättningarna har varit långt ifrån optimala, men producenterna har lyckats svara upp mot en ökad efterfrågan på svenskproducerat.

Nu ser vi dock ett tydligt trendbrott – efterfrågan på svensk mat och dryck sjunker. Under Q3 2022 föll volymerna tillbaka och prognoserna framåt är att de kommer falla ännu snabbare det kommande halvåret. Oktoberförsäljningen i svensk dagligvaruhandel ger en föraning om vad som väntar med ett volymtapp på knappt 11 procent.

en rörelsemarginal kring 3,6 procent (2021). Tobaks- och dryckesbranschen arbetar under delvis andra villkor. Inte minst är de framgångsrika på exportmarknaden, vilket återspeglas i en något bättre lönsamhet.

En allt svagare svensk krona har inte bidragit till några stora volymökningar under 2022, även om värdet av exporten ökat som en följd av kronförsvagningen. Kronans skräpstatus är totalt sett negativ för svenska livsmedelsföretag i och med att deras inköpskostnader i huvudsak styrs av SEK/EUR och SEK/USD, medan intäkterna till 70 procent är i SEK.

Den svenska dagligvaruhandeln domineras av ett fåtal stora aktörer, vilket gör det svårt för svenska livsmedelsproducenter att få ut önskade leveranspriser. Därmed tvingas företagen absorbera stora delar av de ökade kostnaderna själva. Den här problematiken har under året ställts på sin spets med kostnadsökningar överstigande 20–30 procent i

”Arbetssökande i dag kräver individuell och differentierad lön. Att facket ska ha veto på lönehöjningarna är därför både omodernt och mot andemeningen i vårt avtal. Denna regel måste ändras för att vi ska kunna erbjuda konkurrenskraftiga löner till våra anställda.”

HR-chef, slakt- och charkföretag

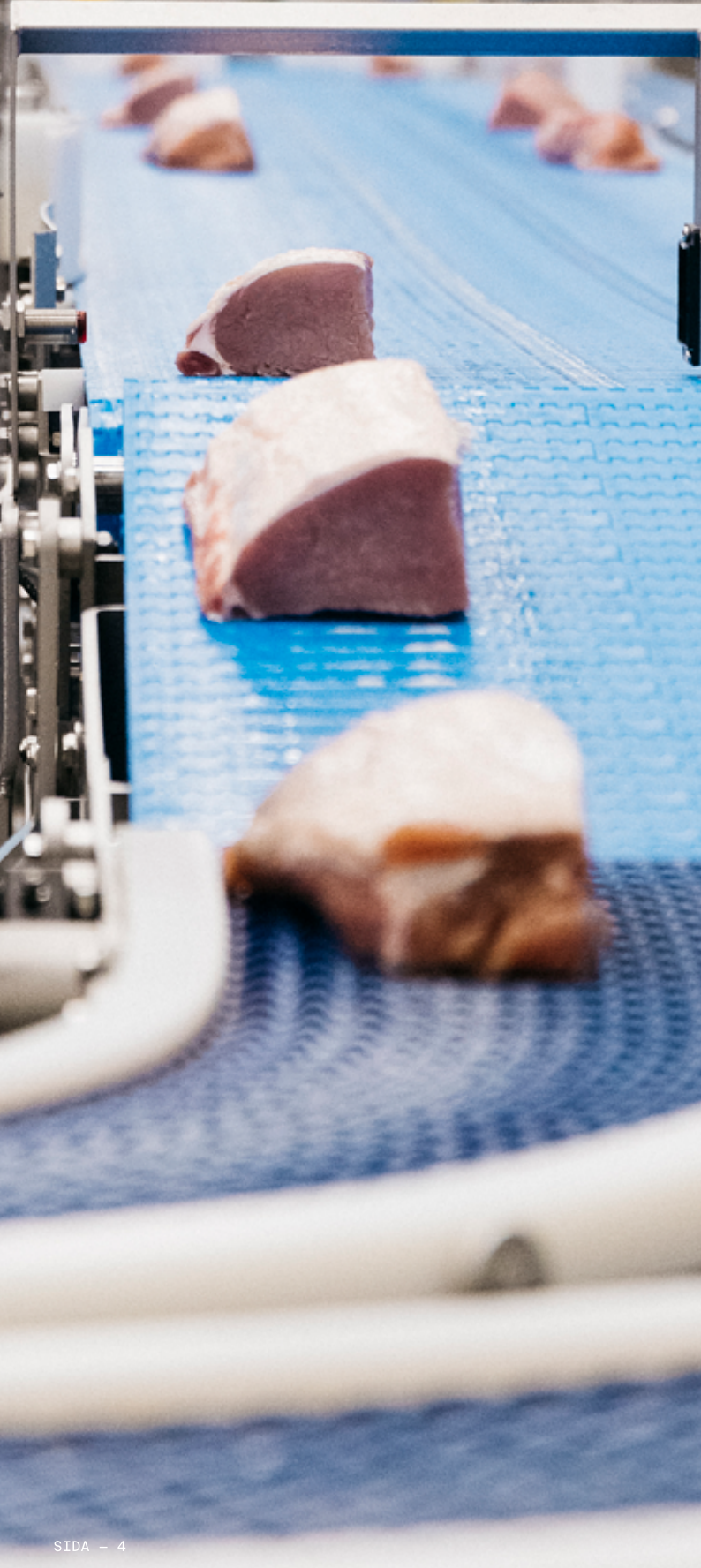
De svenska konsumenterna drabbas nu av höjda räntor, ökande elpriser och allmän kostnadsinflation. Som en konsekvens väljer de i allt högre utsträckning lågprisalternativ vilket när det gäller livsmedel ofta är detsamma som importerat. Inte minst fortsätter konkurrensen att öka från lågkostnadsländerna i Sveriges absoluta närhet, till exempel Polen och Baltikum. Men även mer mogna livsmedelsekonomier som Tyskland och Danmark utgör tuffa motståndare. 82 procent av den svenska livsmedelsindustrin – de som producerar ätbara produkter – är hårt pressad och uppvisar

årstakt, månad in och månad ut. Svårigheterna med att få kompensation för de kraftiga kostnadsökningarna är en starkt bidragande orsak till de rekordstora lönsamhetsförsämringarna som medlemsföretagen har rapporterat om i Q1, Q2 och Q3 2022.

ARBETSMARKNADENS PARTER MÅSTE TA ANSVAR

Svensk livsmedelsindustri är en härdad industrigren som, ständiga utmaningar till trots, har stora möjligheter att växa. Framför allt finns det potential i att vässa och bredda exporterbudandet av livsmedelsprodukter. Detta kräver ökade investeringar i personal, utrustning, marknadsföring, digitala lösningar, innovation och forskning. Men att investera är svårt, om inte omöjligt, om man inte har några ekonomiska marginaler.

För att livsmedelsindustrin ska kunna utvecklas och växa krävs att arbetsmarknadens parter inom industrin tar sitt ansvar på ett sådant sätt som varit avsikten med Industriavtalet sedan det tillkom år 1997. Detta ansvar gäller för Sverige som nation i en alltmer orolig omvärld; det gäller för den svenska industrin i allmänhet, och det gäller för livsmedelsbranschen i synnerhet. Om parterna gemensamt tar ansvar kan de påtagliga hoten mot Sveriges tredje största industri avvärjas, samtidigt som företagen på sikt kan förverkliga sin fulla potential.

SÅ RUSTAR VI LIVSMEDELS-INDUSTRIN FÖR FRAMTIDEN

Livsmedelsföretagen går in i avtalsrörelsen med tre övergripande ingångsvärden: **rimliga löneökningar, flexibla avtalslösningar och funktionella arbetsmiljöregler.**

1. Ett grundläggande ingångsvärde i avtalsrörelsen är att personalkostnaderna inte får öka snabbare än i, för Sverige, viktiga konkurrentländer. Om verklighetsfrämmande lönenivåer skulle bli en realitet finns en uppenbar risk att många livsmedelsföretag går i konkurs eller lägger ner. En stor andel livsmedelsföretag är utlandsägda och ser sig ständigt om efter olika sätt att sänka kostnaderna, inklusive genom att

är flexibla avtalslösningar. Arbetsgivare måste få utöva sin rätt att leda och fördela arbetet vid arbetsplatsen även när det gäller exempelvis schemaläggning och lönesättning. Skrivningar i kollektivavtal om krav på lokala överenskommelser i vissa frågor måste därför avskaffas.

3. Att ha en god, trygg och säker arbetsmiljö är centralt för alla seriösa livsmedelsföretagare. Genom väl avvägda skrivningar i kollektivavtalen garanteras att arbetsmiljöfrågor blir en självklar del av arbetsgivarens beslutsfattande. För att arbetsmiljöregler ska vara funktionella i praktiken måste de vara realistiska

”Vi måste ha kollektivavtal som är enkla och smidiga att tillämpa. Ett litet företag utan HR-funktion har inte samma resurser och möjligheter som ett stort. Därför behöver vi ett särskilt småföretagaravtal för oss som är mindre.”

VD, mindre livsmedelsföretag

flytta produktionen från Sverige. Att kostnaderna för arbetskraft är betydligt lägre i många av Sveriges grannländer är ett faktum som vi inte har råd att ignorera.

2. Rimliga och därmed realistiska löneökningar är avgörande för att bibehålla industrins konkurrenskraft. För livsmedelsbranschen är det även av yttersta vikt att kommande avtal kännetecknas av regelverk och lösningar som underlättar för företagare att ägna sig åt det de är bäst på - att driva företag. De för alla inblandade bästa kollektivavtalen är sådana som ger företagen goda förutsättningar att öka sin lönsamhet, konkurrenskraft och export och därmed skapar möjligheter att nyanställa, expandera och växa i Sverige. En sådan förutsättning

och motsvara liknande regelverk inom andra branscher, såsom exempelvis rätten till utbildning i arbetsmiljöarbete för chefer och skyddsombud. Mycket av arbetsmiljöregleringen återfinns redan i föreskrifter och lagtext, och att därutöver reglera samma frågeställningar i kollektivavtal är därför varken lämpligt eller nödvändigt.

ETT AVTAL SOM GYNNAR ALLA PARTER

Svenska livsmedelsföretag verkar under svåra förutsättningar. Den globala konjunkturen mattas av alltmer och oron i omvärlden ökar. Företagen tyngs av kraftigt ökande kostnader, minskande försäljning, snabbt sjunkande lönsamhet och en svag krona. Samtidigt ökar den redan hårda konkurrensen från låglöneländer i vår närhet. Livsmedelsföretagens mål med avtalsrörelsen 2023 är en uppsättning kollektivavtal som bidrar till en flexibel, dynamisk och konkurrenskraftig livsmedelsindustri och därmed långsiktigt gynnar arbetstagare, arbetsgivare och Sveriges ekonomi och välfärd. Det är att ta ansvar i enlighet med Industriavtalet, och det är vad vi avser göra.

VIKTIGA FAKTA

1. LIVSMEDELSFÖRETAGEN ÄR BRANSCH- OCH ARBETSGIVARORGANISATION FÖR SVERIGES TREDJE STÖRSTA INDUSTRI, LIVSMEDELSINDUSTRIN
2. LIVSMEDELSFÖRETAGEN FÖRETRÄDER VID AVTALSFÖRHANDLINGARNA CA 800 MEDLEMSFÖRETAG MED OMKRING 55 000 ANSTÄLLDA.
3. LIVSMEDELSFÖRETAGENS MOTPARTER I FÖRHANDLINGARNA ÄR LIVSMEDELSARBETAREFÖRBUNDET, HANDELSANSTÄLLDAS FÖRBUND, HOTELL- OCH RESTAURANGFACKET, UNIONEN, SVERIGES INGENJÖRER OCH LEDARNA.
4. SENAST DEN 1 APRIL 2023 SKA NYA KOLLEKTIVAVTAL VARA UNDERTECKNADE. OM SÅ INTE SKER KAN FACKEN VARSLA OM KONFLIKT, EXEMPELVIS ÖVERTIDSBLOCKAD, NYANSTÄLLNINGSBLOCKAD ELLER STREJK.

HENRIK VAN RIJSWIJK, FÖRHANDLINGSCHEF

**LIVSMEDELSFÖRETAGEN ÄR EN BRANSCH- OCH
ARBETSGIVARORGANISATION FÖR ALLA SOM
TILLVERKAR MAT OCH DRYCK I SVERIGE**

**FÖR FRÅGOR OM AVTALS RÖRELSEN, KONTAKTA
HENRIK VAN RIJSWIJK, FÖRHANDLINGSCHEF
08-76 265 40, henrik.van.rijswijk@li.se**

BJÖRN HELLMAN, VD

LIVSMEDELSFÖRETAGEN